

Sygn. akt I UK 423/14

POSTANOWIENIE

Dnia 1 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania [...] Centrum [...] i G. spółki jawnej w B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
z udziałem zainteresowanych: A. Z., A. G.
o ustalenie obowiązku ubezpieczenia społecznego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 1 kwietnia 2015 r.,
skargi kasacyjnej [...] Centrum [...] i G. spółki jawnej w B. od wyroku Sądu
Apelacyjnego w [...]
z dnia 5 czerwca 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 5 czerwca 2014 r. oddalił apelację [...] Centrum [...] i G. spółki jawnej w B. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. z dnia 17 września 2013 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 22 marca 2013 r. stwierdzającej, że odwołujący się za okres od czerwca 2011 r. do października 2012 r. jest płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu umowy zlecenia zawartej pomiędzy jego pracownikiem A. Z. (dalej jako ubezpieczony) i Agencją Handlową, której właścicielem jest A. G. (dalej jako zainteresowany), a

wykonywanej na rzecz pracodawcy oraz ustalającej podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w imieniu odwołującego się [...] Centrum [...] i G. spółki jawnej w B. wniósł jego pełnomocnik, zaskarżając wyrok w całości.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego przez:

- 1) błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako ustawa systemowa) w związku z art. 17 ust. 1 i 2, art. 18 ust. 1a, art. 4 pkt 2 lit. a tej ustawy, przez uznanie, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne z tytułu tej umowy;
- 2) niewłaściwe zastosowanie art. 2, art. 31 ust. 2, art. 32 ust. 1 i 2, art. 47 ust. 1, art. 51 ust. 1, art. 65 ust. 1 Konstytucji RP polegające na niezastosowaniu wynikających z tych przepisów zasad przy dokonywaniu wykładni art. 8 ust. 2 ustawy systemowej, co doprowadziło do rezultatu wykładni sprzecznego z normami konstytucyjnymi;
- 3) niewłaściwe zastosowanie art. 8 ust. 2 ustawy systemowej polegające na zastosowaniu przepisu pomimo jego sprzeczności z Konstytucją RP;
- 4) błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w związku z art. 32 tej ustawy w związku z art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a i e, art. 85 ust. 1 i 4, art. 109 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (dalej jako ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej) wskutek uznania, że konstrukcja zastosowana w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej ma zastosowanie także do objęcia pracowników ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu wykonywania na rzecz pracodawcy pracy w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią oraz brak jest podstaw do wydania uprzedniej decyzji o objęciu zainteresowanych ubezpieczeniem zdrowotnym z tego tytułu;
- 5) niewłaściwe zastosowanie art. 85 ust. 1 i 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej polegające na niezastosowaniu tego przepisu, co skutkowało nieuwzględnieniem, że za osobę wykonującą pracę na podstawie umowy zlecenia (także na rzecz pracodawcy w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią) składkę jako płatnik oblicza, pobiera z dochodu

ubezpieczonego i odprowadza zamawiający; 6) niewłaściwe zastosowanie art. 109 ust. 1 i 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej polegające na niezastosowaniu tego przepisu i nieuwzględnieniu, że organ rentowy z naruszeniem przepisów o właściwości orzekł w przedmiocie objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu wykonywania na rzecz pracodawcy pracy w ramach umów cywilnoprawnych zawartych z osobą trzecią.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - występowaniem istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do pytania, czy pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy zlecenia zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne z tytułu tej umowy oraz po drugie - potrzebą wykładni budzącego poważne wątpliwości art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, które sprowadzają się do pytania, czy przepis ten - poprzez art. 32 tej ustawy - znajduje również zastosowanie do poboru składek na ubezpieczenie zdrowotne. W ocenie skarżącego, art. 32 ustawy systemowej odsyła do odpowiedniego stosowania jej przepisów w tych kwestiach, które nie są uregulowane ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej. Na gruncie art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz lit. e, art. 85 ust. 1 i art. 86 ust. 1 pkt 13a tej ostatniej ustawy, płatnikiem składek na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu wykonywania cywilnoprawnych jest zamawiający bez względu na to, na czyją rzecz praca jest wykonywana.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości

lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Formułowane przez skarżącego na tle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej zagadnienie prawne nie spełnia wymienionych wyżej kryteriów, gdyż było wielokrotnie i jednolicie rozstrzygane przez Sąd Najwyższy, który zgodnie aprobuje pogląd wyrażony w kwestionowanej przez skarżącego uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09 (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46), nie dopatrując się niezgodności tej normy ze wskazywanymi przez skarżącego zasadami konstytucyjnymi (por. np.

wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176; z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 323/13, LEX nr 1455194; z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, LEX nr 1458679; z dnia 6 maja 2014 r., II UK 442/13, LEX nr 1478022; z dnia 23 maja 2014 r., II UK 445/13, LEX nr 1475168; z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 447/13, LEX nr 1480061; z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 482/13, LEX nr 1475268 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r., III UK 64/11, LEX nr 1215455 i powołane w nim orzecznictwo).

Z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że skarżący w istocie kwestionuje przyjętą przez Sąd Najwyższy wykładnię przepisów odnoszących się do pojęcia pracodawcy i płatnika składek na gruncie uregulowań ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i zmierza do jej zmiany, prezentując w tym zakresie argumentację, podważającą - w jego ocenie - trafność dotychczasowej linii orzeczniczej tego Sądu. Taka okoliczność nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w sytuacji, gdy wykładnia przepisów, na tle których konstruowane jest przedstawione zagadnienie prawne, jest utrwalona w orzecznictwie Sądu Najwyższego i nie występują w tym zakresie jakiegokolwiek rozbieżności.

Odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego

zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Wskazywana przez skarżącego wątpliwość została już rozstrzygnięta w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Po pierwsze - wyraził on pogląd, że ubezpieczenie zdrowotne ma charakter ubezpieczenia społecznego, mimo jego odrębności organizacyjnej, uzasadnionej odmiennością przedmiotu ochrony (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 24 stycznia 2007 r., III UZP 4/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 226); po drugie - objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym, jeżeli następuje z mocy ustawy, a nie na wniosek, nie wymaga decyzji Narodowego Funduszu Zdrowia (art. 109 ust. 1 i 2 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej), a w konsekwencji istnieje właściwość Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego co do poboru składek (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 257/13, LEX nr 1438803 oraz z dnia 10 czerwca 2014 r., II UK 464/13, LEX nr 1483952); po trzecie - w rozumieniu art. 32 ustawy systemowej, przepisy o poborze składek na ubezpieczenia społeczne dotyczą przede wszystkim określenia podmiotu zobowiązanego do ich zapłacenia, a więc ich płatnika (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UZP 3/08, OSNP 2009 nr 11-12, poz. 148). Skoro zatem art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej w zakresie definicji pracownika odsyła do ustawy systemowej, a za takiego jej przepisy uznają również osoby, o których stanowi art. 8 ust. 2a, przeto składkę na ubezpieczenie zdrowotne tych osób oblicza, pobiera i odprowadza pracodawca (art. 85 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej w związku z art. 4 pkt 2 lit. a oraz art. 32 ustawy systemowej - por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266), zaś za osoby wykonujące pracę na podstawie umowy zlecenia, umowy agencyjnej lub innej umowy o świadczenie usług, niebędące pracownikami w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej - zamawiający (art. 85 ust. 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej).

Powyższy pogląd przedstawił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 stycznia 2015 r., I UK 418/14 (niepublikowane) oraz z dnia 13 listopada 2014 r.,

I UK 349/14; I UK 350/14; I UK 370/24 (niepublikowane), odmawiając przyjęcia skarg kasacyjnych w analogicznych sprawach.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[l.n]